

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษาได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยพายัพ ต่อยรายวิชาในหมวด
วิชาศึกษาทั่วไป ในด้าน

- 2.1 ผู้สอนและวิธีการสอน
- 2.2 ผู้เรียน
- 2.3 เนื้อหาวิชาและการนำไปใช้
- 2.4 ข้อเสนอแนะต่างๆ

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

ตาราง 1 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้เรียน จำแนกตามชั้นปีการศึกษาและคณะที่สังกัด

ชั้นปีการศึกษาและคณะที่สังกัด	จำนวนผู้เรียน	ร้อยละ
ชั้นปีการศึกษา		
ชั้นปีที่ 1	195	73.58
ชั้นปีที่ 2	17	6.42
ชั้นปีที่ 3	27	10.19
ชั้นปีที่ 4	26	9.81
คณะที่สังกัด		
มนุษยศาสตร์	7	2.64
สังคมศาสตร์	58	21.89
นิติศาสตร์	43	16.23
บริหารธุรกิจ	53	20.00
บัญชี การเงินและการธนาคาร	44	16.60
พยาบาลศาสตร์	2	0.75
วิทยาศาสตร์	42	15.85
เศรษฐศาสตร์	14	5.28
ศาสนศาสตร์แมคกิลวารี	2	0.75

จากตาราง 1 แสดงให้เห็นว่าผู้เรียนส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ 1 (ร้อยละ 73.58) ที่เหลือเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 2, 3, และ 4

สำหรับคณะที่นักศึกษาสังกัดและกำลังศึกษาอยู่ มีจำนวน 9 คณะ นักศึกษาที่ตอบแบบสอบถามจำนวนมากที่สุดใกล้เคียงกัน เป็นนักศึกษาคณะสังคมศาสตร์และนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ (ร้อยละ 21.89 และ 20.00) รองลงมา ได้แก่ นักศึกษาคณะบัญชี การเงินและการธนาคาร (ร้อยละ 16.60) คณะนิติศาสตร์ (ร้อยละ 16.23) และคณะวิทยาศาสตร์ (ร้อยละ 15.85)

ตาราง 2 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้เรียน จำแนกตามสาขาวิชา

รหัสสาขาวิชา / ชื่อสาขาวิชา	จำนวนผู้เรียน	ร้อยละ
11 / สาขาวิชาภาษาไทย	1	0.38
12 / สาขาวิชาภาษาอังกฤษ	3	1.13
13 / สาขาวิชาภาษาเยอรมัน	3	1.13
36 / สาขาวิชาศาสนศาสตร์	1	0.38
41 / สาขาวิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา	16	6.04
42 / สาขาวิชาจิตวิทยา	17	6.42
43 / สาขาวิชานิติศาสตร์	25	9.43
44 / สาขาวิชานิติศาสตร์	43	16.23
51 / สาขาวิชาการบริหารทรัพยากรมนุษย์	3	1.13
52 / สาขาวิชาการตลาด	13	4.91
53 / สาขาวิชาการเลขานุการ	4	1.51
54 / สาขาวิชาการบัญชี	36	13.58
55 / สาขาวิชาการจัดการโรงแรมและการท่องเที่ยว	1	0.38
56 / สาขาวิชาการจัดการ	33	12.45
57 / สาขาวิชาการเงินและการธนาคาร	8	3.02
61 / สาขาวิชาพยาบาลศาสตร์	2	0.75
70 / คณะวิทยาศาสตร์ (ยังไม่แยกสาขาวิชาในชั้นปีที่ 1)	30	11.32
73 / สาขาวิชาวิทยาการคอมพิวเตอร์	3	1.13
74 / สาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอาหาร	9	3.40
81 / สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์	14	5.28

จากตาราง 2 พบว่านักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป เป็นนักศึกษาจาก 20 สาขาวิชา โดยมีนักศึกษาสาขาวิชานิติศาสตร์ มากเป็นอันดับหนึ่ง (ร้อยละ 16.23) รองลงมา คือ นักศึกษาสาขาวิชาการบัญชี (ร้อยละ 13.58) สาขาวิชาการจัดการ (ร้อยละ 12.45) คณะวิทยาศาสตร์ (ยังไม่แยกสาขาวิชาในชั้นปีที่ 1 รวมร้อยละ 11.32)

ตาราง 3 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้เรียน จำแนกตามจำนวนรายวิชาศึกษาทั่วไปที่เคยศึกษา

จำนวนรายวิชาที่เคยศึกษา	จำนวนผู้เรียน	ร้อยละ
1	4	1.51
2	19	7.17
3	18	6.79
4	9	3.40
5	29	10.94
6	26	9.81
7	26	9.81
8	27	10.19
9	9	3.40
10	50	18.87
11	8	3.02
12	16	6.04
13	10	3.77
14	4	1.51
15	5	1.89
16	4	1.51
19	1	0.38

จากตาราง 3 พบว่าในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป จำนวนรายวิชาที่นักศึกษาเคยศึกษามากเป็นอันดับหนึ่ง คือ 10 รายวิชา (ร้อยละ 18.87) รองลงมาเป็น 5 รายวิชา (ร้อยละ 10.94) นอกเหนือจากนั้นได้ศึกษามาแล้วจำนวน 8, 7 และ 6 รายวิชา (ร้อยละ 10.19 , 9.81 , 9.81) ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยพายัพ ต่อรายวิชาในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป

ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยพายัพ ต่อรายวิชาในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป ใช้ แสดงไว้ในตาราง 4-6

ตาราง 4 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้เรียน ที่แสดงความคิดเห็นต่อรายวิชาในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป ในด้านผู้สอนและวิธีการสอน

รายการ	ระดับความคิดเห็น									
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง		เห็นด้วย		ไม่แน่ใจ		ไม่เห็นด้วย		ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. ผู้สอนชี้แจงรายละเอียดในเค้าโครงรายวิชาได้ชัดเจน	33	12.45	200	75.47	27	10.19	4	1.51	1	0.38
2. ผู้สอนอธิบายวัตถุประสงค์ตามเค้าโครงรายวิชา	42	15.85	189	71.32	31	11.70	3	1.13	0	0.00
3. ผู้สอนได้เตรียมการสอนในรายวิชานี้ได้เป็นอย่างดี	60	22.64	161	60.75	37	13.96	7	2.64	0	0.00
4. ผู้สอนมีวิธีการทำให้ผู้เรียนเข้าใจ และเกิดความรู้อย่างดี	44	16.60	155	58.49	55	20.75	9	3.40	2	0.75
5. ผู้สอนมีวิธีการสอนที่ช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเข้าใจและสามารถคิดอย่างเป็นระบบ	36	13.58	112	42.26	93	35.09	20	7.55	4	1.51
6. ผู้สอนมีเทคนิคในการกระตุ้นให้ผู้เรียนค้นคว้า และเรียนรู้ด้วยตนเอง	33	12.45	121	45.66	86	32.45	23	8.68	2	0.75
7. ผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้เหมาะสมกับเวลาที่สอน	42	15.85	144	54.34	67	25.28	11	4.15	1	0.38
8. ผู้สอน สอนโดยเชื่อมโยงประสบการณ์จริงในชีวิตและสังคมเข้ากับการสอน	47	17.74	134	50.57	66	24.91	17	6.42	1	0.38

ตาราง 4 (ต่อ)

รายการ	ระดับความคิดเห็น							
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง		เห็นด้วย		ไม่แน่ใจ		ไม่เห็นด้วย	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
9. ผู้สอนใช้สื่อการสอนที่หลากหลาย	35	13.21	104	39.25	83	31.32	40	15.09
10. ผู้สอนมีการติดตามผลการสอนอย่างสม่ำเสมอ	32	12.08	117	44.15	102	38.49	12	4.53
11. ผู้สอนมีการประเมินผลผู้เรียนตามวัตถุประสงค์ของแต่ละรายวิชา	39	14.72	145	54.72	71	26.79	10	3.77
12. ผู้สอนมีความรู้ ความสามารถ ในรายวิชาที่สอน	93	35.09	147	55.47	24	9.06	1	0.38
13. ผู้สอนมีความตั้งใจในการสอนทุกชั่วโมง	111	41.89	129	48.68	22	8.30	2	0.75
14. ผู้สอนมีทัศนคติที่ดีต่อรายวิชาและเนื้อหาที่สอน	103	38.87	144	54.34	13	4.91	4	1.51
15. ผู้สอนมีคุณธรรม จริยธรรมในวิชาชีพ	100	37.74	142	53.58	19	7.17	4	1.51

จากตาราง 4 พบว่านักศึกษส่วนใหญ่มีความเห็นด้านผู้สอนและวิธีการสอน อยู่ในระดับเห็นด้วย 10 รายการจาก 15 รายการ (ตั้งแต่ร้อยละ 50 ขึ้นไป) รายการที่นักศึกษามีความเห็นด้วยเกินร้อยละ 60 มี 3 รายการ ได้แก่ ผู้สอนชี้แจงรายละเอียดในเค้าโครงรายวิชาได้ชัดเจน ผู้สอนอธิบายวัตถุประสงค์ตามเค้าโครงรายวิชา และผู้สอนได้เตรียมการสอนในรายวิชานี้ได้เป็นอย่างดี (ร้อยละ 75.47, 71.31 และ 60.75) รายการที่นักศึกษามีความเห็นด้วยยังมีมากที่สุด 4 รายการ ได้แก่ ผู้สอนมีความตั้งใจในการสอนทุกชั่วโมง ผู้สอนมีทัศนคติที่ดีต่อรายวิชาและเนื้อหาที่สอน ผู้สอนมีคุณธรรม จริยธรรมในวิชาชีพ และผู้สอนมีความรู้ ความสามารถในการสอน (ร้อยละ 41.89, 38.87, 37.74 และ 35.09) และรายการที่นักศึกษามีแนวโน้มมากที่สุด 4 รายการ ได้แก่ ผู้สอนมีการติดตามผลการสอนอย่างสม่ำเสมอ ผู้สอนมีวิธีการสอนที่ช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเข้าใจและสามารถคิดอย่างเป็นระบบ ผู้สอนมีเทคนิคในการกระตุ้นให้ผู้เรียนค้นคว้าและเรียนรู้ด้วยตนเอง และผู้สอนใช้สื่อการสอนที่หลากหลาย (ร้อยละ 38.49, 35.09, 32.45 และ 31.32)

ตาราง 5 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้เรียน ที่แสดงความคิดเห็นต่อรายวิชาในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป ในด้านผู้เรียน

รายการ	ระดับความคิดเห็น							
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง		เห็นด้วย		ไม่แน่ใจ		ไม่เห็นด้วย	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. ผู้เรียน ได้รับความรู้ตามวัตถุประสงค์รายวิชานั้น ๆ	43	16.23	172	64.91	41	15.47	9	3.40
2. ผู้เรียนมีแรงจูงใจในการเรียน	30	11.32	116	43.77	87	32.83	30	11.32
3. ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกับผู้สอน	35	13.21	143	53.96	68	25.66	17	6.42
4. ผู้เรียนได้ฝึกการคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น	33	12.45	154	58.11	62	23.40	15	5.66
5. ผู้เรียนได้ฝึกการทำกิจกรรมในบรรยากาศประชาธิปไตย	36	13.58	140	52.83	70	26.42	17	6.42
6. ผู้เรียนเข้าใจใน "สังคม" แห่งชีวิต	25	9.43	132	49.81	91	34.34	14	5.28
7. ผู้เรียนเข้าใจในการ "บริการ" ผู้อื่นและสังคม	27	10.19	172	64.91	57	21.51	8	3.02
8. ผู้เรียนมีความรู้กว้าง มีคุณธรรม และจริยธรรมสูง	39	14.72	157	59.25	61	23.02	7	2.64
9. ผู้เรียนมองเห็นความสัมพันธ์ของการประยุกต์ใช้ รายวิชาศึกษาทั่วไปร่วมกัน	56	21.13	160	60.38	45	16.98	3	1.13
10. ผู้เรียนมองเห็นความสำคัญในการเรียนรายวิชาต่าง ๆ ในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป	61	23.02	165	62.26	35	13.21	3	1.13

จากตาราง 5 พบว่านักศึกษาส่วนใหญ่มีความเห็นด้านผู้เรียน อยู่ในระดับเห็นด้วย 8 รายการจากทั้งหมด 10 รายการ (ตั้งแต่ร้อยละ 50 ขึ้นไป) รายการที่นักศึกษาเห็นด้วยเกินร้อยละ 60 มี 4 รายการ ได้แก่ ผู้เรียนได้รับความรู้ตามวัตถุประสงค์รายวิชา นั้น ๆ ผู้เรียนเข้าใจในการ "บริการ" ผู้อื่นและสังคม ผู้เรียนมองเห็นความสำคัญในการเรียนรายวิชาต่าง ๆ ในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป และผู้เรียนมองเห็นความสัมพันธ์ของการประยุกต์ใช้รายวิชาศึกษาทั่วไปร่วมกัน (ร้อยละ 64.91, 64.91, 62.26 และ 60.38) รายการที่นักศึกษาเห็นด้วยอย่างมีมากที่สุด 2 รายการ ได้แก่ ผู้เรียนมองเห็นความสำคัญในการเรียนรายวิชาต่าง ๆ ในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป และผู้เรียนมองเห็นความสัมพันธ์ของการประยุกต์ใช้รายวิชาศึกษาทั่วไปร่วมกัน (ร้อยละ 23.02 และ 21.13) รายการที่นักศึกษาไม่แน่ใจมีมากที่สุด 2 รายการ ได้แก่ ผู้เรียนเข้าใจใน "สังคม" แห่งชีวิต และผู้เรียนมีแรงจูงใจในการเรียน (ร้อยละ 34.34 และ 32.83)

ตาราง 6 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้เรียน ที่แสดงความคิดเห็นต่อรายวิชาในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป ในด้านเนื้อหาวิชาและการนำไปใช้

รายการ	ระดับความคิดเห็น							
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง		เห็นด้วย		ไม่แน่ใจ		ไม่เห็นด้วย	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. เนื้อหาวิชามีสาระประโยชน์นำไปประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวันได้	88	33.21	137	51.70	37	13.96	3	1.13
2. ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ทั้งกับตัวเองและผู้อื่น	88	33.21	146	55.09	29	10.94	2	0.75
3. เนื้อหาวิชามีความสัมพันธ์กับวัตถุประสงค์	59	22.26	162	61.13	39	14.72	5	1.89
4. เนื้อหาวิชามีความทันสมัย	56	21.13	134	50.57	63	23.77	10	3.77
5. เนื้อหาวิชามีความง่ายอย่างเหมาะสม	38	14.38	153	57.74	60	22.64	9	3.40
6. เนื้อหาวิชามีสาระของคุณธรรม จริยธรรมสอดแทรก	51	19.25	142	53.58	64	24.15	7	2.64
7. เนื้อหาวิชามีสาระที่ผู้เรียนมีความเข้าใจในบทบาทของตนเองต่อผู้อื่นและสังคม	50	18.87	164	61.89	49	18.49	2	0.75
8. เนื้อหาวิชามีสาระที่ผู้เรียนเข้าใจลักษณะของวัฒนธรรมไทย และมองเห็นความสำคัญในการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย	53	20.00	141	53.21	61	23.02	9	3.40
9. รายวิชาที่เรียนช่วยสร้างทักษะในการใช้ภาษาได้ดียิ่งขึ้น	51	19.25	137	51.70	65	24.53	11	4.15
10. ผู้เรียนมีความเข้าใจ และมองปัญหาทางสังคม และสามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ด้วยเหตุผล	52	19.62	158	59.62	50	18.87	4	1.51

จากตาราง 6 พบว่านักศึกษาส่วนใหญ่มีความเห็นด้านเนื้อหาวิชาและการนำไปใช้ อยู่ในระดับเห็นด้วยทั้ง 10 รายการ (ตั้งแต่ร้อยละ 50 ขึ้นไป) รายการที่นักศึกษาเห็นด้วยเกินร้อยละ 60 มี 2 รายการ ได้แก่ เนื้อหาวิชาที่มีสาระที่ผู้เรียนมีความเข้าใจในบทบาทของตนเองต่อผู้อื่นและสังคม และเนื้อหาวิชาที่มีความสัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ (ร้อยละ 61.89 และ 61.13) รายการที่นักศึกษาเห็นด้วยอย่างยิ่งมีมากที่สุด 2 รายการ ได้แก่ เนื้อหาวิชาที่มีสาระประโยชน์นำไปประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวัน และผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ทั้งกับตัวเองและผู้อื่น (ร้อยละ 33.21 ทั้ง 2 รายการ) และรายการที่นักศึกษาไม่แน่ใจมีมากที่สุด 5 รายการ ได้แก่ รายวิชาที่ช่วยสร้างทักษะในการใช้ภาษาได้ดียิ่งขึ้น เนื้อหาวิชาที่มีสาระของคุณธรรม จริยธรรมสอดแทรก เนื้อหาวิชาที่มีความทันสมัย เนื้อหาวิชาที่มีสาระที่ผู้เรียนเข้าใจลักษณะของวัฒนธรรมไทย และมองเห็นความสำคัญในการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย และเนื้อหาวิชาที่ความยากง่ายเหมาะสม (ร้อยละ 24.53, 24.15, 23.77, 23.02 และ 22.64)

ข้อเสนอแนะของผู้เรียนต่อรายวิชาในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป

จากคำถามปลายเปิดของแบบสอบถาม ผู้เรียนได้เสนอแนะเกี่ยวกับการเรียนการสอนและเนื้อหาวิชาในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป สรุปได้ดังนี้

1. ด้านผู้สอนและวิธีการสอน

- 1.1 ผู้สอนควรมีเทคนิคและสื่อการสอนที่หลากหลาย มีจำนวนมาก อีกทั้งเป็นสื่อที่สนุกสนานเรียน เพื่อดึงดูดให้ผู้เรียนสนใจในการเรียน (16)
- 1.2 ผู้สอนควรขยายเวลาในการสอนมากกว่าเดิม และมีแบบฝึกหัดทำทุกชั่วโมง (2)
- 1.3 ผู้สอนควรมีมาตรการไม่ให้ผู้เรียนคุยกันขณะที่สอน (5)
- 1.4 ผู้สอนควรอธิบายเนื้อหาในบทเรียนให้เชื่อมโยงและสัมพันธ์กัน (6)
- 1.5 ผู้สอนควรอธิบายประโยชน์ที่ผู้เรียนจะได้รับจากรายวิชาที่สอน (2)
- 1.6 ผู้สอนควรอธิบายงาน กำหนดงาน และส่งงานให้ชัดเจน (4)
- 1.7 ผู้สอนควรสร้างแรงจูงใจในการสอน (5)
- 1.8 ผู้สอนควรแทรกคำพูดที่ขบขันขณะสอนบ้าง เพื่อให้ผู้เรียนเบื่อง่าย (2)
- 1.9 ผู้สอนควรใช้น้ำเสียงให้เสียงดังพอควร ไม่ควรใช้เสียงเรียบเกินไป (1)
- 1.10 ผู้สอนควรใช้เวลาในการสอนให้เหมาะสมกับเวลาที่กำหนด เพื่อไม่ให้เสียเวลาในการเรียนรายวิชาต่อไปของผู้เรียน (4)
- 1.11 ผู้สอนควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนซักถามขณะเรียน หรือนอกเวลาเรียนได้ (2)
- 1.12 วิดีโอที่ใช้ในการสอน ควรมีหลักการ อ้างอิงได้ (2)
- 1.13 ผู้สอนควรมีงานหรือกิจกรรมที่ทำให้ผู้เรียนรู้จักกันมากขึ้น (5)
- 1.14 ผู้สอนควรเป็นกันเองและเข้าใจในวัยของผู้เรียน (5)
- 1.15 ผู้สอนควรรับจำนวนผู้เรียนแต่ละชั้นให้เหมาะสม เพื่อการดูแลได้ทั่วถึง (2)
- 1.16 ผู้สอนควรจัดให้มีการเรียนการสอนนอกห้องเรียน (1)
- 1.17 ผู้สอนควรอ่านรายชื่อให้ชัดเจนและเหมาะสม (1)
- 1.18 ผู้สอนควรมีคะแนนเก็บระหว่างเรียน (1)

2. ด้านผู้เรียน

- 2.1 ไม่ควรมีรายงานในเวลาใกล้สอบ (2)
- 2.2 ควรสอนเสร็จก่อนสอบ 1 อาทิตย์ เพราะจะได้ทบทวนเนื้อหาที่ได้เรียนมา (1)
- 2.3 ควรยกตัวอย่างในบทเรียนให้เข้ากับชีวิตประจำวัน (1)
- 2.4 ควรมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนและผู้สอน (2)

3. ด้านเนื้อหาและการนำไปใช้

- 3.1 ควรปรับปรุงเนื้อหาภาษาอังกฤษให้ง่ายลง (2)
- 3.2 รายวิชาที่ยากแก่การเข้าใจ ควรมีตัวอย่างประกอบ เพื่อให้เข้าใจชัดเจนยิ่งขึ้น (1)
- 3.3 เนื้อหาบางรายวิชาเป็นเรื่องใกล้ตัว ควรพูดหรือยกตัวอย่างมาก ๆ (1)
- 3.4 รายวิชาที่เรียนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ (6)
- 3.5 บางรายวิชาแนวคิดต่าง ๆ ของนักคิดมีมากเกินไปยากแก่การจดจำ ควรแยกประเภท (1)

4. ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

- 4.1 การเรียนที่ดี ต้องมีผู้เรียนที่ตั้งใจ (1)
- 4.2 เอาปรัชญาของคนอื่นมาปรับใช้ได้ในชีวิต (1)
- 4.3 สามารถพูดภาษานั้นได้เมื่อเรียนภาษานั้น (1)
- 4.4 เรียนสังคมเพื่อเข้าใจโครงสร้างและการใช้ชีวิตในสังคม (2)
- 4.5 เรียนจิตวิทยาทำให้ปรับตัวได้ในสังคม (1)
- 4.6 ร่วมมือกันสร้างสรรค์สังคม (1)